

TANÉVNYITÁS AZ EGYETEMEN

DEBRECEN
1945 SZEPTEMBER 16

DEBRECENI TUDOMÁNYEGYETEMI NYOMDA

1088073

Debreceni Egyetem
Egyetemi és Nemzeti Könyvtár

7224 1561

TANÉVNYITÁS AZ EGYETEMEN

DEBRECEN
1945 SZEPTEMBER 16

DEBRECENI TUDOMÁNYEGYETEMI NYOMDA

1088073

IGEHIRDETÉS

A három ítélőfórum

Textus : 1. Kor. 4, 1—4. „Ugy tekintsen minket az ember, mint Krisztus szolgálait és Isten titkainak sáfárait. Ami pedig egyébiránt a sáfároknak megkívántatik, az, hogy mindenik hívnek találtsassék. Rám nézve pedig igen csekély dolog, hogy titőletek ítéltessem meg, vagy emberi ítéletnaptól ; sőt magam sem ítélem meg magamat. Mert semmit sem tudok magamra, de nem ebben vagyok megigazulva ; aki ugyanis engem megítél, az Ur az”.

A korinthusi gyülekezet tagjai nem lettek volna igazi görögök, ha egyházi életükbe is nem vitték volna bele a görögség jellegzetes bűnét, a pártoskodás szenvedélyét. Apollózt is, Kéfást is, sőt magát Pált is akarattuk ellenére lelki pártvezérekké próbálták tenni, és az egyes pártok mindent megtettek, hogy a saját zászlajukra írt nevet felmagasztalják, az ellenkező párt vezetőit pedig a legszigorúbb bírálatban részesítsék. Ebből a kíméletlen, elhamarkodott, méltánytalan bírálgatásból Pál apostolnak is bőségesen kijutott. Ezért az apostol, amikor levelében a pártoskodás bűnével szembeszállt, szükségesnek tartotta tisztázni azt is, hogy kicsoda és milyen értelemben illetékes munkájának elbírálására. *Ki ítél meg engem?* — ez a kérdés, és a felelet, amely minket is közelről érdekel, az *ítéletnek három fórumát* állítja elénk.

Az első az emberek véleménye. „Rám nézve pedig igen csekély dolog, hogy titőletek ítéltessem meg, vagy emberi ítéletnaptól”. Határozott és kemény szavak, de nem a sértett görög vagy a szeretetlen fölény szavai. Pál apostol nem akarja kétségbevonni az igazságos bírálat jogosultságát. Hiszen levelei számos bizonyítékát adják annak, hogy igen is érzékeny és figyelmes volt minden bírálattal szemben, hogy a véleményeket türelmesen meghallgatta, — de ha arról volt szó, hogy az emberek véleményét, az emberek

tetszését tegye legfőbb mértékké, akkor azonnal készen volt a felelettel: „Ha embereknek igyekezném tetszeni, Krisztus szolgálja nem volnék“ (Gal. 1, 10).

Keresztyén gyülekezet, siessünk magunkra szabni az apostol példáját, mert egyetemünk munkájának is elsőrendű feltétele az, amiért Pál apostol alapigénkben síkraszáll: az emberi véleményeket bölcsen és bátran mérlegelni tudó *szellemi függetlenség*. E nélkül nincsen igazi tudományos munka, e nélkül nincs igazi szellemi élet. Az egyetem nem lehet a délibábként változó közvélemény rabszolgája, nem teheti magát semmiféle propaganda eszközévé, nem hajhászhatja a népszerűséget, nem keresheti a hatalom fényében való sütkérezést és nem hagyhatja megfélemlíteni magát semmiféle hatalmi érdektől. Helyesen értelmezve ezt a szellemi függetlenséget fejezi ki az egyetemi autonómia elve is, amelyhez minden erőnkkel ragaszkodnunk kell, mert az egyetem csak addig felelhet meg hívatásának, csak addig szolgálhatja eredményesen a népet és az emberiséget, ameddig munkáját az emberi tekinteteket, mellékszempontokat nem ismerő, egyedül az igazságért hevülő szellemi függetlenség légkörében végezheti.

A második fórum a lelkiismeret. „Sőt magam sem ítélem meg magamat, — mondja az apostol. — Mert semmit sem tudok magamra, de nem ebben vagyok megigazulva“. Pál apostol az első fórumtól nyilván a második fórumra appellált és ott felmentő ítéletben részesült. „Semmit sem tudok magamra“. Ne gondoljuk, hogy az apostol túlságosan könnyen nyerte volna el a felmentést. A legelfogultabb korinthusi bíráló véleménye sem lehetett olyan szigorú, mint Pál apostol önbírálata. Talán az egész emberiség történetében sem volt még senki, aki olyan kíméletlen önrevíziót hajtott volna végre és a bűnbánatnak olyan mélységeit járta volna meg, mint a keresztyénüldöző Saulusból lett Pál, aki „kárnak és szemétnak ítélt mindent“, csakhogy a Krisztusban való új életet elnyerhesse. De éppen ezért tudta igazán megbecsülni azt a legdrágább kincset, amelyet senki el nem vehet: a jó lelkiismeretet.

Keresztyén gyülekezet, állhat-e magasztosabb feladat egyetemünk előtt, mint hogy most, az erkölcsi közömbösség, viszonylagosság és zürzavar korában teljes erejével küzdjön a jó lelkiismeret tekintélyének és becsületének helyreállításáért? Hát nem onnan van nyomorúságunk java része, hogy a lelkiismeretlen, erkölcsi gátlásokat nem ismerő emberek annyira elszaporodtak a világon? Az egyetemek legfőbb hívatásának nemzeti és nemzetközi vonatkozásban azt kell tartanunk, hogy próbálják helyreállítani azoknak az örökös erkölcsi elveknek, normáknak a tekintélyét, amelyek, — hogy Pál apostol szavaival éljek, — „be vannak írva az emberek szívébe“ (Róm. 2, 15.) és amelyeket ha ideig-óráig el is lehet hallgattatni, végleg elnyomni nem lehet sohasem. Meg kell tanul-

nunk és tanítanunk újra, hogy a közvéleményt, a politikai ideológiákat, a gazdasági elméleteket, a nevelési rendszereket ezekhez az örök és változatlan mértékekhez szabjuk, vagyis másszóval: az emberek mindennapi váltakozó véleményeitől, ettől a legalacsonyabb ítélőfórumtól a magasabb fórumhoz, az emberiség örök lelkiismeretéhez fellebbezzünk.

De még ez a második ítélőfórum sem a legmagasabb. Pál apostolt a lelkiismerete felmenti ugyan, — „semmit sem tudok magamra“, — mondja, — de mindjárt hozzáteszi: „Nem ebben vagyok megigazulva. Aki ugyanis engem megítél, az Ur az“. Ez a legmagasabb fórum: az Ur ítélete“. Ez a legmagasabb mérték, a végső szempont. Amíg a pártoskodó korinthusiak származás ki-csinnyességgel torzszalkodnak és ítélkeznek, addig az apostol úgy látja maga előtt feladatát, ahogy Isten adja látnia: mint az Urtól vett felelősséget, mint sáfárságot: az örökkévalóság perspektívájában, sub specie aeternitatis.

Keresztyén gyülekezet, legyen számunkra is ez a legmagasabb szempont. A humanitás ügyét csak akkor szolgálhatjuk csüggedést és kétségbeesést nem ismerő odaadással és maradandó eredménnyel, ha van egy nyitott ablakunk a humanitás határain túl levő világ, az örökkévalóság felé. Az egyetem gondolata, legalább is az universitas-nak az az eszménye, amelyet a nyugati keresztyén kultúra virágoztatott ki egy évezred alatt, csak addig él, ameddig ezt az ablakot nyitvatartjuk. Ha azt valamikor az elbizakodott korlátoltság bedeszkázná, szétesnék az igazságok végső egységének, egy cél felé irányultságának tudata, a vak praktikizmus és a céltalan technicizmus lenne úrrá, majd a szellemi élet elsorvadása és felbomlása lenne a végső eredmény.

De hisszük, hogy erre nem kerül sor. Hisszük, hogy mostani összejövetelünket sem a meddő hagyománytisztelet hozta össze, hanem az őszinte vágy, hogy egyetemünk feladatát most, a nehéz kezdet idején ebből a legmagasabb szempontból szemléljük, munkánkat Isten színe elé helyezzük, magunkat Neki mint sáfárokat újra felajánljuk, tőle vett felelősségünket elismerjük és munkánkra az Ő áldását kérjük. Adja a mindenható Isten, hogy az előttünk álló tanév munkájával ne csak az emberek igazságos és méltányos bírálatának, ne csak lelkiismeretünknek, hanem a legmagasabb fórumnak, Isten végső ítéletmondásának felmentését is elnyerhessük. Ámen.

IMÁDSÁG.

Örökkévaló Isten, világosságnak Atyja, magasztalunk Téged, Aki éltető napodat felhozod mind a jókra, mind a gonoszokra és a Lélek fényét is kiárasztod az egész emberiségre. Áldunk Téged, Aki nem engeded meg, hogy a bűn teljes sötétségbe borítsa a világot, de az emberiség történetének sötét völgyeiben is újból és

újából kigyújtotd fölöttünk a Lélek fáklyáit, hogy a Feléd vezető utat megtaláljuk és kiszabaduljunk a pusztulásból. Atyánk, áldunk azért a nagy kiváltságért, hogy Egyetemünk munkáját is a világosság szolgálatába akarod állítani. Tudjuk, hogy csak Te tehetsz alkalmassá erre a szolgálatra. Mély alázattal valljuk meg bűneinket és mulasztásainkat, de ígéreteidbe fogódzva hisszük, hogy mégis hegyen épített várossá tehetsz bennünket és méltatlan életünket eszköz gyanánt használhatod fel bölcs terveid megvalósítására.

Örökkévaló Isten, kezded tesszük le Egyetemünk egész munkáját. Felelősségünket színed előtt elismerjük és magunkat sáfárok-ként Neked újból felajánljuk. Adj erőt, hogy életünkben kíméletlenül eltávolíthassuk mindazt, ami kedved ellen való volt és akadályozta szolgálatunkat. Adj erőt és bölcseséget az újjáépítés előttünk álló munkájához. Áldd meg egyetemünket, hogy itt minden munkánkkal a Te dicsőségedet és embertársaink igazi boldogulását szolgálhassuk. Áldd meg professzori testületünket. Ajándékozd nekünk az egyetértés lelkét. Adj látásokat egy igazságosabb és boldogabb világ felépítésére. Áldd meg diákjainkat. Oltsd szívükbe az igazság után való lelki éhséget és szomjúságot. Áldd meg mindazokat, akik Egyetemünk szolgálatába állva akár elméjükkel, akár két kezük munkájával dolgoznak a tudomány gyarapítása és terjesztése érdekében. Add, hogy az igazság és emberiség fénye messze sugározzék innét népünk életébe. Az Ur Jézus Krisztus nevében kérünk. Ámen.

Dr. Czeglédy Sándor
egyetemi ny. rk. tanár.

RECTORI ÉRTEKEZÉS

Az ember Jézus

*Tekintet: s Egyetemi Közgyűlés! Tisztelt Hallgatóság!
Nemes Tanuló Ifjúság!*

Az emberiség történetében nagyon kevés azoknak a száma, akik az emberi lélekkel a végre foglalkoztak, hogy az emberek társas életét ezáltal jobbá, nemesebbé tegyék. E kevesek közé tartozik s azok közt a legismertebb: Jézus, az ember Jézus.¹

Az az 1900 esztendő, amely földi tartózkodása óta máig eltelt s az a rengeteg sok és legkülönbözőbb bírálat, amelyben személye és a Róla szóló írások századokon át részesültek: immáron megengedik, hogy a Róla szóló feljegyzések alapján tárgyilagosan vizsgálhassuk tanítását és ennek megfelelő életét.

I.

*Tanítása hatalmas volt,*² mert nem úgy tanított, mint az írástudók.³ Tanításának az adta az erőt, hogy bár a mindennapi életre adott tanácsokat, mégis a dolgokat és eseményeket nem csupán a földi mérték szerint mérlegelte, hanem a szerte ágazó tétovautak mellett mindig meglátta és megláttatta azt a lelki utat is, amelyik felfelé vezet és amely nem zárható el senki elől sem.⁴

A) *Az ember világ.* A társas életben nem tanított a fennálló rend ellen. Nagyon jól tudta, hogy ez széthúzásra és így pusztulásra vezetne. Ezért figyelmeztette követőit és ellenségeit, hogy amely ország, város vagy háznép magával meghasonlik, elpusztul.⁵ Az akkori Palesztinában fennálló hierarchikus berendezéssel kapcsolatban hirdette, hogy nem jött a törvénynek vagy a prófétaknak eltörlésére.⁶

1. 1T 2, 5
2. Jn 7, 46

3. Mt 7, 29 Mk 1, 22 5. Mt 12, 25 Mk 3, 24
L 4, 32 L 11, 17
4. L 12, 4k 6. Mt 5, 17

Nem tanított a korabeli *világi fennhatóság*, a római kormányzat ellen sem. Az e tárgyban hozzá fordulóknak határozottan megmondotta: adjátok meg a császárnak, ami a császáré.⁷

Elismerte a papi rendnek a társas életben elfoglalt helyét és jogait. Tudván azt, hogy a meggyógyult bélpoklosnak jelentkeznie kell a papoknál, arra utasította az általa meggyógyítottakat, hogy mutassák meg magukat a papoknak.⁸

Tekintélyét szerették volna bevonni a földi jogszolgáltatásba, Ő azonban a hozzáfutolókat elutasította: ki tett engem közöttek bíróvá vagy osztóvá?⁹

Bár tanítása éppenséggel nem volt támadó a külvilággal szemben, sőt a békességes szeretetet hirdette,¹⁰ mégis tudta, látta, hogy lesznek ellenségei. Hogy ennek bekövetkezése ne legyen meglepő, előre megmondotta tanítványainak, hogy a tanítása miatt meg hasonlós fog lenni az ember legközvetlenebb környezetében is.¹¹ És ha ez megtalálható lesz a családban, hatványozottabban tapasztalható majd a világ részéről.¹² Jézus sohasem ígért zavartalan földi életet követői számára: aki utána akar menni, vegye fel az ő keresztyét.¹³

Amikor a világ bármiféle üldözése bekövetkezik, Jézus tanítása szerint tudni kell, hogy a világgal szemben nem ad védelmet az erőszak, mert a hatalmasra rájön a nálánál erősebb.¹⁴ Ezért tehát a világgal való összeütközés esetén el kell szenvedni a méltatlanságot: ne álljatok ellene a gonosznak.¹⁵ A felgerjedt és magát tettekre ragadó indulatot az ellenállás csak dühíti, a szelíd alázat ellenben lefegyverzi.¹⁶

A külső világ felé Jézusnak általános parancsa a szeretet: egymást szeressétek.¹⁷ Ez a parancs mindenkire kiterjed.¹⁸ Kiterjed az ellenség szeretetére is.¹⁹

A felebaráti szeretet általános gyakorlati szabálya ez: amit akartok, hogy az emberek veletek cselekedjenek, mindazt ti is úgy cselekedjétek azokkal.²⁰ Ez az általános szabály megmutatkozik *negatív* és *pozitív* formában. *Negatív* alakjában pl. az ítélet mondanál: ne ítéljétek, hogy ne ítéltessétek.²¹ Ha mégis ítéel valaki, az ítéletet meg kell előznie a szigorú önbírálatnak: vesd ki először a gerendát a te szemedből és azután gondoldj arra, hogy kivesd a szálkát, amely a te atyádfia szemében van.²² S amikor erről, az egyik legemlékezetesebb történet leírása szerint, megfellebbeztek az ítélekezők, legyőző erővel figyelmeztette őket: aki közületek bűnös, az vesse rá először a követ.²³

7. Mt 22, 21 Mk 12, 17

L 20, 25

8. Mt 8, 4, Mk 1, 44,

L 17, 14

9. L 12, 14

10. Mt 22, 39

11. Mt 10, 21. 34—37

12. Mt 10, 17k L 21, 12

Jn 16, 2

13. L 9, 23k

14. Mt 12, 29, L 11, 21k

15. Mt 5, 39

16. L 6, 29

17. Jn 13, 34

18. L 10, 27—37

19. Mt 5, 44

20. Mt 7, 12

21. Mt 7, 1k

22. Mt 7, 3kk

L 6, 41k

23. Jn 8, 7

Az általános szabály pozitív formában azt jelenti, hogy mindenki adós a társadalom iránt annak az adottságnak kamatoztatásával, amellyel a világba lépett.²⁴ Nem élhet felelőtlenül senki szellemi képességei birtokában, mert mindenkinek kötelessége embertársaiért megtenni mindazt, amit tehet elannyira, hogy ezért a teljesítményért köszönetet sem várhat.²⁵ Akinek sokat adtak, sokat követelnek tőle és akire sokat bízta, többet kívánnak attól.²⁶ Aki pedig olyan kiváló, hogy a legtöbb bízott rá, aki első, az legyen mindenek szolgálója.²⁷

E tanításnak megtartásával a társas élet élén állók, mint a földnek sója, megóvják azt a romlástól,²⁸ mint gyertyák fénylenek mindazoknak, akik a házban vannak²⁹ és olyanok, mint a jó pásztor, aki életét adja a juhokért.³⁰ Ha viszont az akár vagyoni, akár szellemileg vezetők megfeledkeznek áldozatos szolgálásban megmutatkozó hivatásuk teljesítéséről: bekövetkezik a társadalom ama megrázkódtatása: jaj nektek gazdagoknak, mert elvettétek a ti vigasztalástokat, jaj nektek, akik beteltetek, mert éhezni fogtok, jaj nektek akik most nevettek, mert sírni és jajgatni fogtok.³¹

Nem történik ilyen gyökeres fordulat ott, ahol a szív teljességéből szól a száj.³² Tehát mindenkinek tárva a lelke embertársai előtt már csak azért is, mert nincsen olyan titok, amely ki ne tudódnék.³³ A valóság feltárásában és világosságra hozatalában megmutatkozó építő erő tudatában nem szabad visszarettenni az igazmondástól még akkor sem, ha halál jár érte, mert nem kell félni azoktól, akik a testet ölik meg, de a léleknek nem árthatnak.³⁴ Ehhez és az egész élethez az erőt az imádkozás adja, amelyre nyomtatékosan intette tanítványait³⁵ és meg is tanította őket a legsebbe imádságra.³⁶

A boldog társadalmi élet alapja a tiszta erkölcs, amely az egyén életében a tiszta tekintetnél kezdődik. Ha a te szemed tiszta, a te egész tested világos leszen³⁷; ha azonban gonosz kívánság okáért tekint ember embertársára, azaz olybá veszi felebarátját, mint kívánsága kielégítésének tárgyát, akkor fertőzve van a szíve³⁸ és a fertőzött szív a bűn fészke.³⁹ Nagyon valószínű, hogy a fertőzött szív valaha is megtisztulhat-e?⁴⁰

Az ember legtöbbet a gonosz kívánság által árt magának. Ezért a tiszta erkölcsiség őrhelye a házasság, amelyet Jézus megbecsült azzal is, hogy részt vett a kánai menyegzőn,⁴¹ de azzal is, hogy

24. Mt 25, 14—30	L 19,	31. L 6, 24k	36. Mt 6, 9	L 11, 2
12—26		32. Mt 12, 34	37. Mt 6, 22	
25. L 17, 10		33. Mk 4, 22	L 12, 2	38. Mt 5, 28. 32. 19 2—12
26. L 12, 48		34. L 12, 4k		L 16, 18
27. Mk 9, 35	L 22, 26	35. Mt 6, 5kk. 7, 7. 26, 41	39. Mt 15, 19. 12, 35	
28. Mt 5, 13		L 18, 1. 21, 36. 22, 40	40. Mt 12, 43kk	
29. Mt 5, 15		Jn 4, 24. 14, 14. 15,	41. Jn 2, 1—11	
30. Jn 10, 11		16. 16, 23		

példázatait nem egyszer vette a lakodalmas népről⁴² és a földi kapcsolatok közül legbensőségesebbnek tartotta a házassági frigyét.⁴³

B) *Az élettelen világ.* Jézus tanítása szerint az embervilágban el kell menni az embertársak áldozatos szolgálatáig, az élettelen világgal szemben viszont függetleníteni kell az embernek magát. Urnak kell lennie a világ felett amaz ősi parancsolat szerint: töltésének be a földet és hajtsátok birodalmatok alá.⁴⁴ Nem szabad engedni, hogy a föld élettelen javaival lenyűgözze a lelket akár csak rövid időre is. Ne aggodalmaskodjatok a holnap felől⁴⁵; de a távolabbi jövő felől sem: ne szerezzetek tehát se aranyat, se ezüstöt,⁴⁶ nem azért, mintha ezek más földi javakkal együtt értéktelen semmik volnának, hanem azért, mert ezeket a rozsda és a moly megemészti, a tolvajok kiássák és ellopják⁴⁷ és akkor a kincsekkel együtt elvész a szív, az élet iránt való bizalom is.⁴⁸ Oktalan az a gazdag, aki azt gondolja, hogy sok esztendőre eltett javai biztosítják jólétét, holott a legközelebbi éjtszaka meghal.⁴⁹

Mindez azonban nem azt jelenti, hogy Jézus a vagyont semmibe veszi. Tanításából nyilvánvaló, hogy gondoskodni kell a föld műveléséről,⁵⁰ jó magot kell abba belevetni,⁵¹ megérthető, ha a kereskedő kutat a drágagyöngy után,⁵² nem róhatók meg azok, akik egész éjjel halfogásban fáradoztak,⁵³ számot kell vetni az építés elején a felmerülő költségekkel,⁵⁴ a meglévő vagyont nem szabad elvesztegetni, mint tette a tékozló fiú,⁵⁵ hanem gondját kell viselni,⁵⁶ az állatot meg kell itatni,⁵⁷ az igásokat megpróbálni,⁵⁸ a verembe esettet ki kell húzni,⁵⁹ ha elvész meg kell keresni, mint az elveszett juhót,⁶⁰ az elgurult drachmát.⁶¹ Meg kell becsülni a föld értékeit akkor is, ha azok máséi, mert lényegében, ami tulajdonunknak látszik lenni, az is, csak sáfárkodásra adott vagyon (adós szolga,⁶² szőlőmunkások,⁶³ gonosz munkások,⁶⁴ gírák.⁶⁵) Hiszen semmit sem hozunk e világra magunkkal és nem is viszünk el semmit.

Aki örökös tulajdonának tartja a kezei között lévő földi vagyont, az a földi kincsekkel együtt könnyen elvesztheti lelkét, már pedig az egész világ nem ér fel az ember lelkével.⁶⁶

42. L 14, 8—11 Mt 25,
1—12. 9, 15. L 5, 34k,
Mk 2, 19k

43. Mk 10, 7kk

44. 1Móz 1, 28

45. Mt 6, 34

46. Mt 10, 9. Mk 6, 8

47. Mt 6, 19

48. Mt 6, 21

49. L 12, 16—20

50. Mt 13, 3—9

51. Mt 13, 24

52. Mt 13, 45

53. L 5, 5

54. L 14, 28—30

55. L 15, 13

56. L 14, 18

57. L 13, 15

58. L 14, 19

59. Mt 12, 11. L 14, 5

60. L 15, 4—7

61. L 15, 8—10

62. Mt 18, 23—35

63. Mt 20, 1—16

64. Mt 21, 33—40 Mk 12,
1—9 L 20, 9—16.

65. L 19, 12—26

66. Mt 16, 26

C) *A tanítás hatása.* Jézus tanításának nagy volt a hatása. Az általa hirdetett íge hallatára, a Róla szóló iratok adatai szerint, mindenki mássá lett. Amikor előhírnöke: Keresztelő János érdeklődött a munkássága iránt, tanítványai ezt az üzenetet vitték neki Jézus környezetéből: a vakok látnak, a sánták járnak, a poklosok megtisztulnak, a siketek hallanak, a halottak feltámadnak és a szegényeknek örömdíjat híreket mondanak.⁶⁷ Csak a képmutatók nem lettek mások, mert ezek másoknak tüntették fel magukat, holott erre való törekvésükben éppen ellenkezők voltak lélekben, mint ahogy látszottak.

Jézus ezeket tartotta a maga, hallgatósága, népe, az egész emberi közösség igazi ellenségeinek. Ezek ellen mint a hazugság álarcás képviselői ellen küzdött szünetlenül, mikor leleplezte őket, mint vakoknak vak vezetőit,⁶⁸ akik színből vallásosak,⁶⁹ az emberi rendelkezéseket eleibe teszik Isten parancsainak,⁷⁰ külsőleg tiszták, belsőleg fertőzöttek,⁷¹ a múlt bűneit kárhóztatva ugyanazokat cselekvők,⁷² külső feltűnést és megtiszteltetést keresők,⁷³ másokra elhordozhatatlan terheket rakók, de maguk azokat ujjukkal sem érintik.⁷⁴

Amiként az emberi társadalom érdekében Jézus, a tanításában ostorozta a képmutatókat, aképpen ezek ádáz ellenségeivé lettek. És mivel önmagukon tapasztalták, hogy minden kegyeskedési törekvésük mellett sem tudtak igazakká lenni, leselkedtek Jézus után. Mert el nem tudták képzelni, hogy Jézus olyan életet él, mint amilyet tanít. Pedig ilyet élt.

II.

Jézus úgy élt, ahogy tanított.

A fennálló rend elismerésül megfizette a templomadót,⁷⁵ szombat napokon szokás szerint elment a zsinagógába,⁷⁶ ünnepeken Jeruzsálemben a templomba.⁷⁷ Bár munkálkodott⁷⁸ nem gyűjtött magának kincseket, mert egyáltalán nem csüggött a földi vagyonon: nem volt fejét hol lehajtani,⁷⁹ eledele a mindennapi ételekből állott.⁸⁰ Összes ruhája annyi volt, amennyin a keresztfa tövében megosztoztak és a köntöse, amelyre sorsot vetettek.⁸¹

Nem kereste a földi dicsőséget: elvonult a sokaság elől, amely királlyá akarta tenni.⁸² De nem kereste a mártíromságot sem.⁸³

67. Mt 11, 5

68. Mt 15, 14

69. Mt 23, 14. L 20, 47

70. Mt 23, 16–22

71. Mt 23, 25kk L 11, 39

72. Mt 23, 29kk

73. L 20, 46

74. L 11, 46

75. Mt 17, 24k

76. L 4, 16

77. Jn 2, 13. 5, 1. 7, 10.

12, 12. Mt 21, 1–11

Mk 11, 1–10 L 19,

29kk

78. Jn 5, 17. 9, 4

79. Mt 8, 20. L 9, 55

80. Mt 11, 19

81. L 23, 34

82. Jn 6, 15

83. Mt 12, 14k. 14, 13.

Gyakorta buzgón imádkozott.⁸⁴ Részt vett az emberek örömeiben⁸⁵ és gyászában.⁸⁶

Nem tett különbséget az emberek között nemzeti eredetük szempontjából (kapernaumi százados⁸⁷, kanánei asszony⁸⁸, samáriai asszony⁸⁹, görögök⁹⁰), sem rangjuk szerint, mert nem tekintett az emberek személyére.⁹¹ Akikkel szólt, azok között volt írástudó, farizeus, vámszedő,⁹² zsinagógafő,⁹³ tanácsstag.⁹⁴ Megbecsülte a különböző foglalkozási ágakat: tanított aratóról,⁹⁵ bíróról,⁹⁶ földművelőről,⁹⁷ gazdáról,⁹⁸ házépítőről,⁹⁹ kereskedőről,¹⁰⁰ királyról,¹⁰¹ munkásokról,¹⁰² orvostól,¹⁰³ pásztortól,¹⁰⁴ pénzváltótól,¹⁰⁵ szőlőművesről,¹⁰⁶ tanítványai egy részét halászok közül választotta,¹⁰⁷ de volt köztük vámszedő is.¹⁰⁸

Nem nézte le a társadalom kitagadottjait: a vakokat,¹⁰⁹ koldusokat,¹¹⁰ bélpoklosokat,¹¹¹ sőt meggyógyította a benne bízó betegeket: gutaütötteket,¹¹² ördögöst,¹¹³ vérfolyásost,¹¹⁴ elszáradt kezűt,¹¹⁵ némát,¹¹⁶ sántát,¹¹⁷ csonkákat,¹¹⁸ holdkórosokat.¹¹⁹ A korabeli gondolkozás semmibe se nézte, lekicsinyelte és gúnyolta a gyermekeket; Jézus pedig ezeket állította az ártatlanság mintaképeiül,¹²⁰ és szeretettel fogadta őket magához, amikor távol akarták tőle tartani.¹²¹

És Ő, aki követői körében összehasonlíthatatlanul első volt, akit méltán hívtak tanítványai Uruknek és Mesterüknek, a szolgálat kiábrázolásául megmosta tanítványai lábait.¹²²

Ellenfelei mindezt nem hitték Róla. Amikor éjjel orozva rá küldték a tömeget, fegyvereseket is küldtek,¹²³ hogy az ügyvélt védekezőket erőszakkal leverhessék. Csalódtak, mert Jézus nem engedte meg az ellenállást.¹²⁴ Hüvelyébe parancsolta a védelmére rántott kardot,¹²⁵ egyedüli gondja csak az volt, hogy tanítványait megmentsse.¹²⁶ Amikor csúfolták, gyalázták, szótlanul szenvedte¹²⁷ és amikor arcul ütötték, szelíden szólt: ha go-

84. Mt 14, 23. 26, 39 Mk 99. Mt 7, 24	112. Mt 9, 2
1, 35. 6, 46. 14, 32 L 100. Mt 13, 45k	113. Mt 8, 16. 28k. 9, 32.
5, 16. 9, 16. 22, 32	12, 22k
85. Jn 2, 1—11	102. Mt 20, 1—15
86. Jn 11, 35	103. Mt 9, 12. L 4, 13
87. Mt 8, 5kk	104. Mt 9, 36. 26, 31. Mk 116. Mt 9, 32. 12, 22k. 15,
88. Mt 15, 22kk	6, 34. 14, 27. Jn 10, 30
89. Jn 4, 1—42	11—26
90. Jn 12, 20kk	105. Mt 25, 27. L 19, 23
91. Mt 22, 16 Mk 12, 14	106. Mt 20, 1—15. Jn 15, 119. Mt 17, 15
92. L 19, 2—10	1—16.
93. Mt 9, 18kk L 8, 41kk	107. Mt 4, 18—22
94. Jn 3, 1—21	108. Mt 9, 9
95. Mt 9, 37k. 13, 30 Jn 4, 37	109. Mt 9, 27. 20, 29 Mk 122. Jn 13, 4—15
96. L 18, 2—6	110. Mk 10, 46 L 16 20 123. Mt 26, 45
97. Mt 13, 3—8	Jn 9, 8
98. Mt 13, 24—29. 52. 20, 1—15 L 13, 25	111. Mt 8, 1—4 L 5, 12. 126. Jn 18, 8
	17, 12kk
	127. Jn 19, 2

noszul szoltam, tégy tanubizonyiságot a gonoszságról, ha pedig jól, miért versz engem?¹²⁸

Ellenségei diadalukat akkor várták, amikor a kereszten függött. „A gáncsoló farizeusok biztosra vették, hogy a méltatlanul szenvedett halál kínjai átokra nyitják meg Jézus ajkát“ és ime „nem átkozza ellenségeit, még csak nem is dorgálja, még csak nem is tanítja, nem is inti, hanem kér, imádkozik, könyörög érettük.“¹²⁹ Atyám, bocsásd meg nekik.¹³⁰

Ekkor látja meg Benne a Vele felfeszített gonosztevő azt, Aki több mint mindennapi ember és így esedezik Hozzá: Uram, emlékezzél meg énrolam. amikor eljössz a Te országodba.¹³¹

Ezt a lelki fölényt látták meg Benne emberöltőnként azok, akik a pogány százados után mondják a vallomást: „Ez az ember igaz vala!“¹³²

Gyermekségemtől fogva ez a Jézus tanít engem és tanszéke-men ezt a Jézust tanítom és az Ő tanítása szerint igyekszem élni. Amikor most Róla bizonyiságot teszek, cselekszem ezt abban a meggyőződésben, hogy Tőle a jelenvaló világ is tanulhat!

Dr. Erdős Károly
e. i. Rector.

128. Jn 18, 23

130. L 23, 34

131. L 23, 42

129. Baltazár: Elég nékem az Isten kegyelme I. 67

132. L 23, 47

TANÉVNYITÓ BESZÉD

Nemes Tanuló Ifjúság!

Feladatokat vállalni, munkába állni lelkiismeretes ember számára mindig súlyos vállalkozás volt. Mert azt követeli, hogy az ember számot vessen testi-lelki erőivel, képességeivel, hajlamaival, idejével, általában összes külső és belső körülményeivel. Gondosan le kell mérnie előbb, hogy mennyi akarás, hűség, őszinteség és odaadás van benne a rá várakozó feladatra vonatkozólag. Lelekiismeretes és meggondolt ember csak így vállalkozik komoly munkára.

Ha valamikor, úgy most igazán szükség van munkába indulás előtt erre a megfontolt, alapos mérlegelésre, külső és belső számvetésre. Mert most nem a munka megszokott tömege vár az egyetemi hallgatóra, hanem sokkal több. Most nemcsak tanulni, hanem építeni is kell. Romok fölött járunk a szó mindennapi, de átvitt értelmében is. És nekünk ezekre a romokra építenünk kell. Professzornak és diáknak egyformán.

Boldog és büszke dolog építőnek lenni. De az építőnek helyen legyen az esze és a szíve. A romok alatt is van érték és ne higgyük, hogy csak az lehet időálló, ami vadonatúj és csillogó. Az örök értékek: örök értékek maradnak mindenkor. S ezeket egy építő sem nélkülözheti. A fundamentomnak kösziklának kell lennie. Ez az első feltétele annak, hogy a munka sikerüljön. S ez a köszikla nem lehet más, mint az Örökkévaló s az, ami Tőle származik: a lélek ajándékai. Nélküle is lehet talán alkotni, de viharállót, örökbecsűt soha. És melyikünk érdemelné meg a helyet, időt, áldozatot, türelmet, odaadást, reménységet és várakozást, amelyet adnak nekünk, vagy fűznek hozzánk egyház, állam, haza, szülőföld, szülők, testvérek, pályatársak és az egész magyar jövő: ha nem a legjobbat, a legmaradandóbbat és a legértékállóbbat akarnánk alkotni? Diák és tanár együtt. Mert az egyetem szent munkaközösség, ahol a szellem örökkévaló értékeiért folyik a megfeszített küzdelem, s ahol a professzor és a diák között csak az a különbség lehet, hogy

mi még többet dolgozunk, mint diákjaink, mivel világosabban látjuk a célt és jobban rabul ejtett a tudomány iránti olthatatlan szerelem.

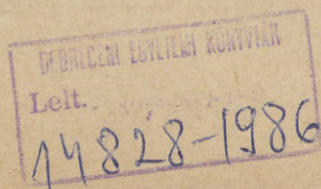
Euripides, a nagy görög drámaíró és filozófus, aki nagyon értett az emberi lélek mélységeinek a megrajzolásához, a szenvedésről szólva egyszer azt mondja: *παθήματα μαθήματα* vagyis szenvedni annyi, mint tanulni. Nagy igazság ez, amelyet minden istenfélő és befelé élő ember ismer és gyakorol. De meg is lehet fordítani azt, amit Euripides mond: *μαθήματα παθήματα*, vagyis hogy tanulni annyi, mint szenvedni. Higgyétek el kedves ifjú diábarátaink, hogy ilyen szenvedés is van. A tudományért való szenvedés. És itt nem a horatiusi „sudavit et alsit puer“ szokásos erőfeszítéseire gondolok. Ezek csak a tanulás mesterségszerű kísérőjelenségei, a vizsgákra és más alkalmakra való készülődés szükség-szerű velejárói. Én arra a szenvedésre gondolok, amit a tanulás akkor okoz, amikor már vérünkkelé vált, amikor nem tudunk meg-lenni nélküle. Vagy méginkább, amikor látjuk a célt és látjuk az odavezető utat, de tudatára ébredünk annak, hogy a lélek erős, a test pedig erőtlen. Azt a pillanatot értem, mikor látva, hogy mi mindent kellene még elvégeznünk: mindnyájan egyszer így sóhaj-tunk fel: *ars longa, vita brevis*. A tudomány végtelen s az élet pára. Ez az igazi szenvedés a tudásért. És mégis azt mondom, ne álljatok meg a tudomány keresésében és szolgálatában egyiketek sem, míg ezt nem érzitek. Mert igazi hasznára tudományszakotoknak, életpályátoknak, azoknak, akikért s akikkel tanultok s így az egész magyar életközösségnek, magyar jövőnek csak akkor váltok, ha szenvedni is tudtok a tudományért. Lehet, hogy most még majd többet kell szenvedni, mert nehezebb lesz a tanítás és tanulás munkája a romok fölött és romok között. De hol van inkább helye a szent célokért való küzdelemnek, ha nem az ifjúság éveiben? Küzdeni, harcolni eszmékért, örökkévaló értékekért síkraszállani első-sorban az ifjúság szent előjoga. Én erre az örök értékekért való küzdelemre hívom fel Mindnyájatok figyelmét az új tanév küszöbén. Hogy mi az örök érték? Az, aminek kutatását az Isten a lelkünkbe helyezte, mondja egy, a görög filozófia spekulációitól is megérintett ótestamentumi író (Pred. 3, 11.). A lélek pedig mindent vizsgál, még az Isten mélységeit is (1. Kor. 2, 10.). Isten nem rejt el előlünk semmit, amit tudnunk lehet és kell. Theologia és jog-tudomány, orvosi tudás és filozófia, a nyelv kifejező erejének és alkotásainak vizsgálása csak éppúgy, mint a természettudományok csodás világa mind-mind az ifjúságra vár, hogy ezeknek adja esze, ereje, lelkesedése, tudása, szorgalma legjavát. Boldog az, aki megtalálja a tudomány keresésében élete célját, örömét és megnyugvását. Mert az ilyen lélek a könyv mellett töltött boldog órák csendjén Istenével beszélget még akkor is, ha eszébe sem jut az Isten neve. Mert az ész, a szellem birodalma éppen úgy Isten vi-

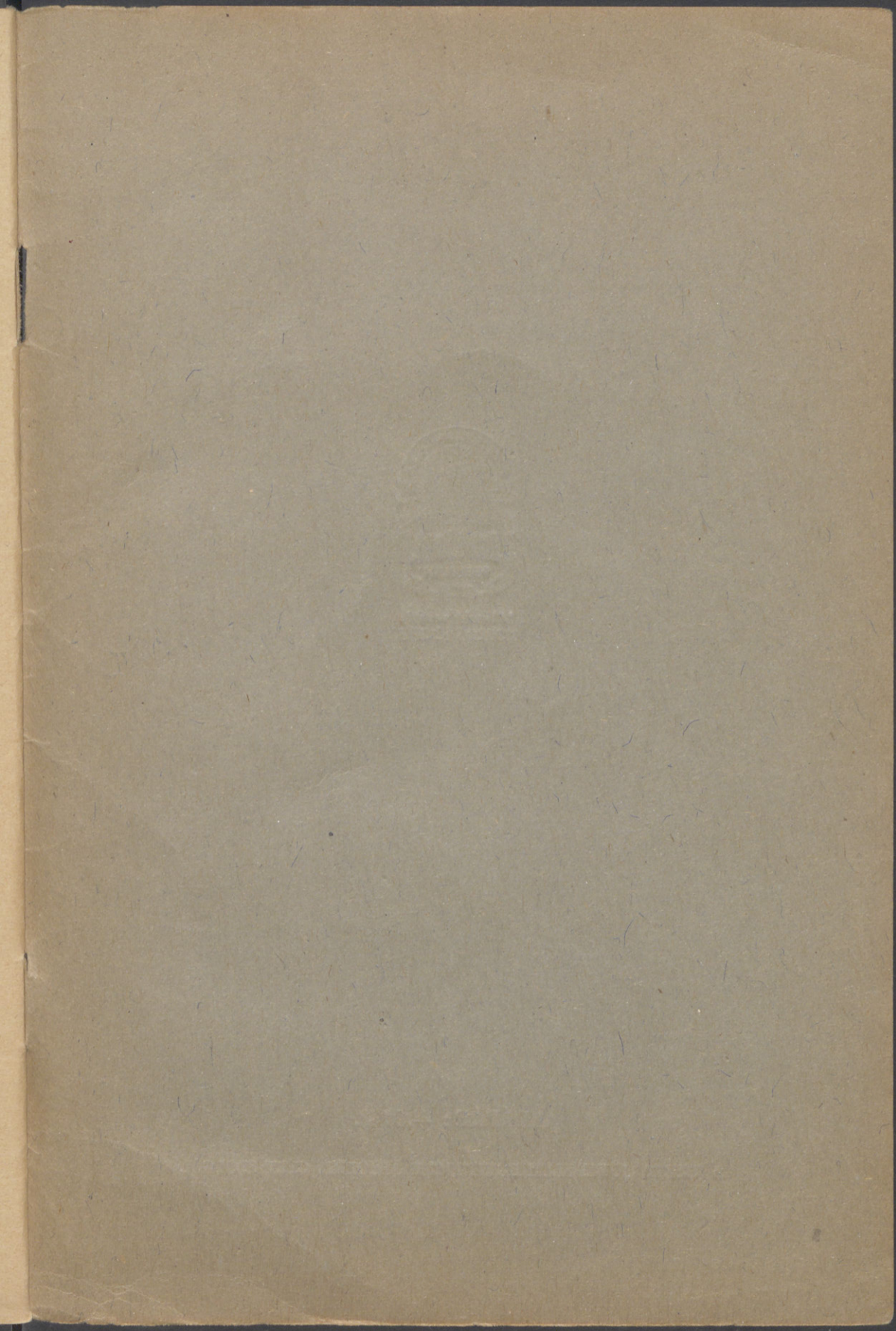
lága, mint a hité. Mindkettőt Tőle kaptuk. Egyiket az egyik, másikat a másik kezében tartja számunkra. Ezért a tudománnyal foglalkozni annyi, mint napfényre iparkodni hozni azt, amit Isten a szellem világában rejtett el a számunkra. Így lesz a tudomány keresése, a tanulás egyben áldás és boldogság is a lelkünk számára. Őszintén kívánom, hogy a tanulókat ilyen önfeledten boldog tanulás lehessen ebben az esztendőben. Tanulókat legyen örömmel teljes megtalálása életetek céljának, lelketek nyugalmanak és legyen egyben boldog hazatalálás Ahhoz, aki míveli bennünk mind az akarást, mind a munkálást jókedvéből (Fil. 2, 13.).

Ezek elmondása után lelkem mélyéből kérem Istent, hogy áldja meg Egyetemünket ebben az esztendőben. Áldja meg professzorait, diákjait és mindenkit, aki Egyetemünket szereti és érte, velünk: szellemmel vagy szerszámmal, de mindenkép szívvel és lélekkel együtt dolgozik!

Az 1945—46. tanévet ezennel megnyitom.

D. Dr. Kállay Kálmán
hittudománykari e. i. dékán.

Műszaki vezető:
KOBZOS JÓZSEF.

ALAPÁR: —.60 P.

A TISZTA JÖVEDELEM EGYETEMI DIÁKJÓLÉTI CÉLT SZOLGÁL